

FRED VARGAS

V MRAZIVÝCH ČASECH

/kriminální román/

argo

argo

**V mrazivých
časech**

Fred Vargas

**V mrazivých
časech**

argo

Přeložila Kateřina Vinšová

Czech edition © Argo, 2016

Copyright © Fred Vargas & Flammarion, 2015

Translation © Kateřina Vinšová, 2016

ISBN 978-80-257-1893-3 (váz.)

ISBN 978-80-257-1960-2 (e-kniha)

Už jenom dvacet metrů, dvacet krátkých metrů k poštovní schránce, ale byly těžší, než čekala. To je směšné, řekla si, přece neexistují krátké nebo dlouhé metry. Prostě metry, a hotovo. Je zvláštní, jak na prahu smrti, v takovém výsostném postavení člověk pořád ještě přemýšlí o bezvýznamných hloupostech, když by podle všech předpokladů měl pronést nějakou závažnou myšlenku, která bude vytesána do dějin lidské moudrosti. Myšlenku, která se bude šířit dál: „Jestlipak víte, jaká byla poslední slova Alice Gauthierové?“

Neměla sice, co by prohlásila pamětihodného, zato *měla* doručit zprávu rozhodujícího významu, která vejde do dějin lidské hanebnosti, nekonečně objemnějších než dějiny moudrosti. Pohlédla na dopis, který se jí třásl v ruce.

No tak, už jen šestnáct krátkých metrů. Ode dveří jejich domu ji sledovala Noémie, připravená zasáhnout, jakmile by trochu zakolísala. Noémie udělala všechno, aby své pacientce zabránila vydat se sama na ulici, avšak panovačná povaha Alice Gauthierové zvítězila.

„A vy mi přes rameno přečtete adresu?“

Noémie se urazila, taková ona není.

„Takoví jsou všichni, Noémie. Jeden můj známý – mimochodem starý šejdír – mi vždycky říkal: ‚Jestli chceš udržet tajemství, tak ho drž.‘ Já jedno držela dlouho, ale ztížilo by mi cestu do nebe. I když ani takhle není jisté, že se tam dostanu. Běžte mi z cesty, Noémie, nechte mě jít.“

Hrome, Alice, šlapej, nebo za tebou přiběhne Noémie. Opřela se do chodítka, popošla dobrých devět metrů, nebo aspoň osm

pořádných. Mine lékárnu, potom prádelnu, potom banku a bude tam, u malé žluté poštovní schránky. Zrovna se začínala usmívat, že se jí to brzy podaří, když vtom se jí zatmělo před očima, pustila se a padala k nohám nějaké ženy v červeném, která ji s výkřikem zachytila do náruče. Kabelka se jí vysypala na zem, dopis jí vypadl z ruky.

Přiběhla lékárnice, kladla jí otázky, nahmatala pulz, různě se činila, zatímco žena v červeném ukládala věci rozházené po zemi do kabelky a kabelku pak položila vedle ní. Její pomíjivá role se chýlila ke konci, pomoc je na cestě, už tam nemá co pohledávat, vstala a ustoupila stranou. Ráda by byla ještě nějak užitečná, ještě chvíli zůstala na místě nehody, aspoň že by dala své jméno záchranářům, kterých se přihnalo plno, ale kdepak, lékárnice vzala všechno do svých rukou spolu s jednou poplašenou ženskou, která je prý pečovatelka. Ta ženská křičela a do toho plakala: paní Gauthierová za žádnou cenu nechtěla, aby šla s ní, bydlí, co by kamenem dohodil, v čísle 33 bis, ona nic nezanedbala. Nemocnou nakládali na nosítka. No tak, má milá, to se tě už netýká.

Ale ano, pomyslela si, když šla dál svou cestou, ano, něco přece jen udělala. Tím, že ženu zachytila při pádu, zabránila, aby narazila hlavou na chodník. Třeba jí tím zachránila život, kdo může říct, že ne?

V prvních dubnových dnech se v Paříži oteplilo, ale vzduch byl ještě čerstvý. Čerstvý vzduch. Jaký je opak čerstvého vzduchu? Zkažený? Marie-France se zamračila, rozčilovaly ji takovéhle drobné otázky, které se jí honily hlavou jako mušky nemající co na práci. Zrovna když zachránila něčí život. A co takhle prošlý vzduch? Upravila si červený kabát a ruce zastrčila do kapes. V pravé kapse měla klíče a peněženku, ale v levé nahmátla nějaký tuhý papír, který si tam sama nedala. Levá kapsa byla vyhrazená

pro síťovou jízdenku a osmačtyřicet centů na chleba. Zastavila se pod stromem, aby se zamyslela. V ruce držela dopis té chudinky, která upadla. *Sedmkrát si to rozmysli, než něco podnikneš*, vštěpoval jí otec, který mimochodem v životě nic nepodnikl. Nejspíš si nedokázal něco rozmyslet víc než čtyřikrát. Písmo na obálce bylo roztřesené a jméno Alice Gauthierová na zadní straně napsané nejistými tiskacími písmeny. Byl to určitě její dopis. Když Marie-France ukládala věci do kabelky, ve spěchu, aby posbírala papíry, peněženku, léky a kapesníky, než se do toho opře vítr, zastrčila dopis do kapsy. Obálka spadla na druhou stranu než kabelka, ta paní ji musela nést v levé ruce. Kvůli tomu se vydala ven sama, pomyslela si Marie-France, poslat dopis.

Má jí ho donést? Ale kam? Odvezli ji na pohotovost do nemocnice, ale nevěděla, do které. Svěřit ho pečovatelce v čísle 33 bis? Pozor, má milá Marie-France, pozor! Rozmysli si to sedmkrát. Pokud paní Gauthierová nedbala nebezpečí a vydala se poslat dopis sama, znamená to, že za žádnou cenu nechtěla, aby se dostal do rukou někomu jinému. Sedmkrát si to rozmysli, ale ne desetkrát, ne dvacetkrát, dodával otec, jinak z toho nic kloudného nevejde. Známe takové, co pořád přemítají dokola, je to smutný pohled, koukni na strýčka.

Ne, pečovatelce ne. Paní Gauthierová nešla z domu sama jen tak pro nic za nic. Marie-France se rozhlédla, jestli neuvidí schránku. Tamhle na druhé straně náměstí je malý žlutý obdélník. Marie-France uhladila obálku na noze. Má poslání, zachránila ženu a zachrání i dopis. Ten je přece od toho, aby se odeslal, no ne? Tím nemůže nic zkazit, naopak.

Vhodila obálku do otvoru pro „okolní departementy“, když předtím několikrát zkontrolovala, že jde o departement 78 – Yvelines. Sedmkrát, Marie-France, ne dvacetkrát, jinak ten dopis jakživo neodejde. Potom zasunula prsty pod záklopku, aby se

ujistila, že dopis opravdu spadl dovnitř. Hotovo. Naposledy vybírají schránku v šest večer, dneska je pátek, adresát ho dostane v pondělí po ránu.

Byl to dobrý den, má milá, moc dobrý den.

Komisař Bourlin z patnáctého pařížského obvodu se na schůzi se svými poddůstojníky hryzal nerozhodně do tváří s rukama složenými na mohutném břichu. Býval to kdysi pěkný chlap, vzpomínali si ti starší, dokud během několika málo let neobrostl tukem. Ale impozantní zjev to byl pořád, o čemž svědčila uctivá pozornost jeho podřízených. Dokonce i tehdy, když hlučně, skoro až okázale smrkal, jako právě teď. Jarní rýma, podotkl. Žádný rozdíl oproti podzimní nebo zimní rýmě, ale přece jenom je to jaksi éteričtější, ne tak běžné, zkrátka veselejší.

„Měli bychom to uzavřít, komisaři,“ prohlásil Feuillère, nejnetrpělivější ze všech jeho poručíků, a vyjádřil tak všeobecně sdílený názor. „Dneska to bude šest dní, co Alice Gauthierová zemřela. Je to sebevražda, to je jasná zpráva.“

„Nemám rád, když sebevrah nezanechá dopis.“

„Ale ten chlap v ulici Convention před dvěma měsíci taky nic nezanechal,“ namítl jeden praporčík, skoro stejně mohutný jako komisař.

„Jenže ten byl namol, sám a bez peněz, to je něco jiného. Tady jde o zaopatřenou ženu, profesorku matematiky v důchodu, s bezúhonným životem, prozkoumali jsme to důkladně. A taky nemám rád sebevrahy, co si ráno umyjí vlasy a navoní se.“

„Proč ne,“ ozval se čísi hlas. „Když už umřít, tak ať při tom vypadám k světu.“

„Takže večer si Alice Gauthierová,“ shrnul to komisař, „navoněná a v kostýmu, napustí vanu, zuje se a ještě oblečená vleze do vany, aby si v ní podřezala žíly?“

Bourlin si vzal cigaretu, vlastně dvě, poněvadž tlustými prsty nedokázal vytáhnout jen jednu. Proto se mu věčně nedaleko parklíku povalovaly osamělé cigarety. Zrovna tak kvůli titěrným nepolapitelným ozubeným kolečkům nepoužíval zapalovač, nýbrž velké balení krbových sirek, které mu nadouvalo kapsu. Tuto místnost na komisařství prohlásil za kuřáckou. Zákaz kouření ho vytáčel, když se přitom na všechna stvoření – jak říkám, na všechna stvoření – vypouští třicet šest miliard tun CO₂ ročně. Třicet šest miliard, hřímal. A člověk si nesmí na nádraží zapálit ani na venkovním nástupišti?

„Komisaři, ona umírala a věděla to,“ naléhal Feuillère. „Ta pečovatelka nám to řekla: v pátek předtím se pokusila jít sama vhodit dopis do schránky, vyzbrojená hrdostí a železnou vůlí, ale nedokázala to. Výsledek: o pět dní později si ve vaně podřezala žíly.“

„Možná to byl dopis na rozloučenou. Tím by se vysvětlovalo, proč se u ní doma nenašel.“

„Ani její poslední vůle.“

„Komu by to posílala?“ přerušil je komisař a dlouze potáhl z cigarety. „Dědice nemá a úspory v bance jen malé. Notář žádou novou vůli neobdržel, a tak těch dvacet tisíc eur, co měla, půjde na záchranu polárních medvědů. A přestože ztratila dopis zásadního významu, místo aby ho napsala znovu, spáchá sebevraždu?“

„Protože ji navštívil ten mladý muž, komisaři,“ namítl Feuillère. „V pondělí a pak ještě i v úterý, souseď si je tím jistý. Slyšel ho zvonit a říkat, že přišel, jak se domluvili. V čase, kdy je každý den sama, mezi devatenáctou a dvacátou hodinou. To znamená, že tu schůzku stanovila ona. Svou poslední vůli mu předala a dopis už pak nebyl potřeba.“

„Neznámý mladý muž, který se posléze vypařil. Na pohřbu byli jen postarší bratřenci. Žádný mladý muž. Tak co? Kam se poděl? Pokud jí byl dost blízký na to, aby ho naléhavě přivolala, pak to musel být nějaký příbuzný nebo přítel. V tom případě by ale přišel na pohřeb. Jenže nepřišel, vyšuměl do vzduchu. Do vzduchu nasyceného oxidem uhličitým, podotýkám. Mimochodem, soused ho přece slyšel, jak se za dveřmi ohlásil jménem. Co to bylo za jméno?“

„Moc dobře ho neslyšel. Něco jako André nebo Dédé, neví přesně.“

„André je jméno starého chlapa. Proč tvrdí, že to byl mladý muž?“

„Podle hlasu.“

„Komisaři,“ ozval se jiný poručík, „soudce žádá, abychom to uzavřeli. Nepostoupili jsme ani o krok v případě toho pobodaného gymnazisty ani té ženy napadené na parkovišti Vaugirard.“

„Já vím,“ řekl komisař a sebral druhou cigaretu, ležící vedle krabičky. „Včera večer jsme spolu mluvili. Pokud se tomu dá říkat ‚mluvili‘. Sebevražda, sebevražda, máme to uzavřít a jít dál, i za cenu toho, že všechna fakta, pravda, mizivá, pohřbíme, zadupeme jak pampelišky.“

Pampelišky, pomyslel si, jsou vlastně chudinky ve společnosti květin, nikdo si jich neváží, šlape se po nich nebo se dávají králíkům. Přitom by nikoho nenapadlo šlápnout na růži. Natož ji dát králíkům. Rozhostilo se ticho, na všechny přešla netrpělivost nového soudce i komisařova nenálada.

„Tak to teda uzavřu,“ oznámil Bourlin s povzdechem, jakoby tělesně přemožený. „Pod podmínkou ale, že se ještě pokusíme rozluštit ten znak, který namalovala vedle vany. Velice zřetelný a načrtnutý pevnou rukou, ale naprosto nesrozumitelný. Je to její poslední vzkaz.“

„Jenže nesrozumitelný.“

„Zavolám Danglardovi. Ten to možná bude znát.“

Nicméně pampelišky, sledoval Bourlin nit svého uvažování, jsou houževnaté, kdežto růže je věčně neduživá.

„Major Adrien Danglard?“ zeptal se jeden praporčík. „Z kriminálky z třináctého obvodu?“

„Přesně tak. Ten ví věcí, které byste se nenaučili ani za třicet životů.“

„Ale ten pracuje s komisařem Adamsbergem,“ zamumlal praporčík.

„No a?“ zeptal se Bourlin a skoro majestátně povstal s pěstmi opřenými o stůl.

„Ne, nic, komisaři.“

III

Adamsberg vzal mobil, odstrčil hromadu spisů, položil si nohy na stůl a zhoupl se v křesle dozadu. V noci skoro nezamhouřil oka, protože jedna z jeho sester si bůhví jak uhnala zápal plic.

„Žena z čísla třicet tři bis?“ zeptal se. „Podřezané žíly ve vaně? Proč mě s tím otravuješ v devět ráno, Bourline? Podle interního hlášení jde o prokázanou sebevraždu. Máš snad pochybnosti?“

Adamsberg měl komisaře Bourlina rád. Ten velký jedlík, velký kuřák, velký pijan, výbušný, žijící na plné pecky a na pokraji propasti, tvrdý jako šutr a kudrnatý jako beránek, byl člověk budící respekt, který se jen tak nedá a i za sto let bude pořád ještě ve funkci.

„Soudce Vermillon, ten nový snaživý, je jak klíště,“ řekl Bourlin. „Víš, co jsou klíšťata zač?“

„Aby ne. Když si najdeš mateřské znamínko a ono má nožičky, tak je to klíště.“

„A co s ním uděláš?“

„Vytáhnou ho otáčením takovými kleštičkami na klíšřata. Kvůli tomu mi ale nevoláš.“

„Ne, volám kvůli soudci, který není nic jiného než jedno obrovské klíšř.“

„A chceš, abychom ho společně vytáhli nějakými pořádnými klešřemi?“

„On chce po mně, abych případ uzavřel, a já nechci.“

„Jaký k tomu máš důvod?“

„Ta sebevražedkyně, navoněná a s vlasy ráno umytými, neza nechala dopis.“

Adamsberg zavřel oči a nechal Bourlina, aby mu to vylíčil.

„Nesrozumitelný znak? Vedle vany? A v čem bych ti já mohl pomoci?“

„Ty v ničem. Potřeboval bych Danglardovu hlavu, aby se na to podíval. Ten si možná bude vědět rady, nikdo jiný mě nenapadá. Pro klid svědomí.“

„Jenom hlavu? A co já tady s jeho tělem?“

„Pošli s ní pokud možno i tělo.“

„Danglard tu ještě není. Znáš ho, má svou pracovní dobu, jak který den. Teda spíš jak který večer.“

„Vytáhni ho z postele, čekám vás tam oba dva. Ještě něco, Adamsbergu, praporčík, co bude se mnou, je mladý pitomec. Potřebuje se otrkat.“

Adamsberg seděl na staré Danglardově pohovce, upíjel silnou kávu a čekal, až se major dooblékne. Připadalo mu, že nejrychlejší řešení bude zajet k němu domů, probudit ho a rovnou naložit do auta.

„Ani nemám čas se oholit,“ reptal Danglard a ohnul své dlouhé ochablé tělo, aby se na sebe podíval do zrcadla.

„Do kanceláře taky nechodíte vždycky oholený.“

„To je něco jiného. Teď mě očekávají jako experta. A expert chodí oholený.“

Adamsberg bezděčně zaregistroval na nízkém stolku dvě láhve od vína, na podlaze sklenici, ještě vlhký koberec. Bílé víno nechává skvrny. Danglard zřejmě usnul rovnou na gauči, pro tentokrát si nemusel lámat hlavu s úzkostlivými pohledy svých pěti synů, které vychovával, jako by pěstoval perly. Dvojčata už vyletěla z hnízda do univerzitního kampusu a prázdnota, která po nich v rodinném kruhu zbyla, ničemu moc neprospěla. Přece jenom mu ale ještě zůstal nejmladší, ten s modrýma očima, co nebyl Danglardův a kterého mu manželka nechala ještě malého, když odešla, ani se na chodbě neotočila, jak to líčil nejméně stokrát. Loni se Adamsberg rozhodl, i kdyby tím měl ohrozit jejich vztah, vzal na sebe roli zloducha a dotáhl Danglarda k lékaři. Major pak čekal na výsledky testů jako opilá živá mrtvola. Výsledky dopadly skvěle. Někdo holt umí chodit mezi kapkami, jinak se to nedá říct, a to zdaleka není jediný dar, jímž byl major Danglard obdařen.

„Kvůli čemu mě tam vlastně chtějí?“ zeptal se Danglard a zapínal si manžetové knoflíčky. „O co jde? O nějaký hieroglyf, je to tak?“

„O poslední vzkaz sebevražedkyně. Nesrozumitelný znak. Komisaři Bourlinovi to nedá spát, chce tomu přijít na kloub, než případ uzavře. Soudce se ho drží jako klíště. Jako obrovské klíště. Máme jen pár hodin.“

„Jo tak o Bourlina jde!“ Danglard se uvolnil a urovnal si sako. „Bojí se, že novému soudci povolí nervy?“

„Jelikož je jako klíště, bojí se, že do něho napere svůj jed.“

„Jelikož je jako klíště, bojí se, že do něho vstříkne obsah svých slinných žláz,“ opravil ho Danglard a uvázal si kravatu. „To se nedá srovnat s hadem nebo blechou. Mimochodem klíště nepatří mezi hmyz, je to pavoukovec.“

„Chápu. A co si myslíte o obsahu slinných žláz soudce Vermillona?“

„Upřímně řečeno nic dobrého. A mimochodem, já nejsem odborník na tajemné znaky. Pocházím z hornické rodiny ze severní Francie,“ připomněl major hrdě. „Jen jsem tu a tam něco pochytil.“

„On ovšem ve vás vkládá naděje. Chce mít čisté svědomí.“

„Tedy jestli mám pro jednu posloužit někomu k čistému svědomí, nemůžu si to nechat ujít.“

IV

Danglard se posadil na okraj bleděmodré vany, v níž si Alice Gauthierová podřezala žíly. Pozoroval boční stěnu bílého toaletního stolku, kam tužkou na oční linky nakreslila znak. Adamsberg s Bourlinem a jeho praporčíkem čekali mlčky v těsné koupelně.

„Mluvte, dělejte sakra něco, já nejsem žádná delfská věštírna,“ zvolal Danglard, rozmrzelý, že znak hned nerozluštil. „Praporčíku, buďte tak hodný a udělejte mi kávu, vytáhli mě z postele.“

„Z postele, anebo nad ránem z baru?“ zamručel praporčík směrem k Bourlinovi.

„Mám velmi jemný sluch,“ upozornil ho Danglard, elegantně usazený na okraji obstarožní vany, aniž odvrátil pohled od nakresleného symbolu. „Nežádal jsem o komentář, žádal jsem o kávu, vlídně.“

„Kávu,“ potvrdil Bourlin a chytil praporčíka za paži, mohutnou dlaní mu ji pohodlně obemkl.

Danglard vytáhl ze zadní kapsy ohnutý zápisník a náčrt si omaloval: velké H, ale s prostřední čárkou šikmo. A přes tu čárku navíc ještě prohnutá linka: